

Fogyasztóvédelmi jogszabályváltozások

Ígéretünkhöz híven szeretnénk folyamatosan tájékoztatni a GÉMOSZ tagjait az előttünk álló változásokról, illetve az uniós csatlakozás kapcsán szükségessé váló törvények, rendeletek, szabályozók megjelenéséről, bevezetéséről. A fogyasztóvédelem érdekében történt változásokról, kiemelten a szavatosságra és a jótállásra vonatkozó módosulásokról kívánunk összefoglaló tájékoztatót adni.

2003. július 1-jével hatályba léptek a 2002. évi XXXVI. törvény azon rendelkezései, amelyek a Polgári törvénykönyv, valamint egyes törvények fogyasztóvédelemmel összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szólnak. A törvénynek a Ptk. módosításáról szóló része túlnyomórészt a szavatosság, valamint a jótállás kérdéskörét érinti. Ahogy arra a törvény címe is utal, a legtöbb új vagy módosított rendelkezés a fogyasztó helyzetét erősíti meg a forgalmazóval szemben, és ennek megfelelően a jogszabály a fogyasztói szerződésre vonatkozóan szigorúbb és kötelező rendelkezéseket állapít meg. A Ptk.-módosítással összhangban a kötelező jótállásról szóló, 117/1991. (IX. 10.) korm. rendeletet a 151/2003. (IX. 22.)

korm. rendelet 2003. november 22-én hatályon kívül helyezte, és új szabályokkal helyettesítette, amely rendelet fontosabb szabályait jelen összefoglalónkban szintén ismertetjük.

A Ptk.-módosítás új fogalomként bevezette a fogyasztói szerződés fogalmát. A fogyasztói szerződés olyan szerződés, amely a fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti; fogyasztó pedig a törvény értelmében a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy. A fogyasztói szerződés tárgya ingó dolog lehet, kivéve a villamos energiát, a vizet és a gázt, továbbá a végrehajtási eljárás vagy más hatósági intézkedés folytán eladott dolgot, valamint az olyan árverésen eladott használt dolgot, amelyen a fogyasztó személyesen részt vehet.

A fogyasztói szerződésekkel kapcsolatban a módosítás egy sor új garanciát épít be az eddigi szabályozásba a fogyasztó érdekében, amelyeket az alábbiakban, külön a kellékszavatosságra és külön a jótállásra vonatkozóan ismertetünk.

A szavatosság szabályainak módosulása

– A kötelezett, azaz az eladó hibás teljesítésének fogalma továbbra is az, hogy a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a jogszabályban vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Kiegészül viszont a fogalom azzal, hogy hibás teljesítésnek minősül a dolog szakszerűtlen összeszerelése is, ha a szerelés szerződéses kötelezettség, és azt az eladó, vagy olyan személy végezte el, akinek magatartásáért az eladó felelős.

– Az eladó szavatossági felelősség alóli mentesülésére vonatkozóan a

módosítás kiegészíti az esetkört azzal, hogy az eladó nemcsak akkor mentesül a felelősség alól, ha a jogosult, azaz a vevő a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerte, hanem akkor is, ha a hibát a vevőnek fel kellett volna ismernie. Valamint akkor is, ha a vevő által adott anyag hibájára vezethető vissza a hiba, feltéve, hogy az anyag alkalmatlanságára az eladó a vevőt figyelmeztette.

– A fogyasztói szerződés keretében teljesített szolgáltatásokra vonatkozóan a törvény vélelmet állít fel arra vonatkozóan, hogy addig, amíg az eladó az ellenkezőt nem bizonyítja, úgy kell tekinteni, hogy a teljesítést követő 6 hónapon belül felismert hiba már a teljesítés időpontjában megvolt, kivéve, ha e vélelem a dolog természetével vagy a hiba jellegével összeegyeztethetetlen.

– A szavatosság tartalmában újdonság, hogy a szolgáltatásnak a teljesítés időpontjában több kritériumnak kell megfelelnie. Így alkalmasnak kell lennie azokra a célokra, amelyekre más, azonos fajtájú szolgáltatásokat rendszerint használnak, illetve rendelkeznie kell azzal a minőséggel is, amely azonos fajtájú szolgáltatásoknál szokásos, különösen figyelembe véve az eladónak a reklámban vagy az áru címkéjén megjelenő nyilvános kijelentését. Továbbá rendelkeznie kell az eladó által adott leírásban szereplő, és általa a vevőnek mintaként bemutatott szolgáltatásban lévő tulajdonságokkal. A reklámnak és az áruhoz tartozó leírásnak tehát a jövőben lényegesen nagyobb szerepe lesz a fogyasztóvédelem és a szavatosság terén.

– A vevő által érvényesíthető jogokat illetően jelentős változást jelent, hogy amíg a korábban hatályos szabályozás értelmében a vevő választása szerint elsősorban kijavítást vagy áruszállítást kérhet, addig a jövőben a kijavítás mellett joga lesz elsősorban

kicserélést követelni. Az eladó a fenti igényeket csak akkor nem köteles teljesíteni, ha ez aránytalan többletköltséget jelentene számára. Ennek eldöntéséhez mérlegelni kell az áru értékét, a hiba súlyát és a vásárlónak okozott kényelmetlenséget.

Akkor, ha sem kijavításra, sem kicserélésre nincs joga a vevőnek, vagy az eladó a kijavítást, illetve a kicserélést nem vállalta vagy ennek az eladó nem tud eleget tenni, a vevő – választása szerint – árszállítást kérhet vagy elállhat a szerződéstől. Jelentéktelen hiba esetén azonban nincs helye elállásnak.

Továbbra is hatályban marad az a rendelkezés, amelynek értelmében, ha az eladó nem javítja ki a dolgot, a vevő azt az eladó költségére maga kijavíthatja, vagy mással kijavíttathatja, valamint az a rendelkezés, hogy a kijavításig vagy kicserélésig az ellenszolgáltatás arányos részét visszatarthatja.

Új rendelkezés a fogyasztói szerződésekre vonatkozóan, hogy a törvény megtiltja, hogy a felek olyan kikötést tegyenek, amelyben a fenti szavatossági jogoknak törvényben meghatározott sorrendjétől a fogyasztó hátrányára térnek el.

– A hiba bejelentésének időpontját illetően a törvény nem a korábban alkalmazott „haladéktalanul” kifejezést használja, hanem lazább szabályt fogalmaz meg, csak azt írja elő, hogy „a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül” köteles a kifogását közölni a vevő az eladóval. Ugyanakkor a fogyasztói szerződések körében időben közöltnek tekinti a vevő kifogását, ha azt a hiba felfedezésétől számított két hónapon belül teszi. A felek ettől eltérő megállapodása semmis.

A szavatossági jogok érvényesítésére nyitva álló határidő továbbra is hat hónap. Ha a vevő menthető okból nem tudja érvényesíteni igényét (így különösen, ha a hiba nem volt felismerhető) a szavatossági igény egy éven belül, tartós használatra rendelt dolgok esetében három éven belül érvényesíthető.

Új rendelkezés, hogy a fogyasztói szerződés esetében a fentiektől eltérően az általános elévülési

határidő két év, és ennél rövidebb határidőt nem is lehet kikötni. Ha a fogyasztói szerződés tárgya használt dolog, a felek rövidebb határidőben is megállapodhatnak, egy évnél rövidebb határidő azonban ebben az esetben sem köthető ki. Akkor, ha a vevő menthető okból nem tudja igényét érvényesíteni, a határidő a tartós használatra rendelt dolgok esetében a fogyasztói szerződések körében is három év.

A jótállásra vonatkozó Ptk.-szabályok módosulása

– A Ptk. jótállásra vonatkozó új szabályai, amelyek szintén 2003. július 1-jén léptek hatályba, nem változtatnak a jótállás lényegén. A jótállási kötelezettség szerződésen vagy jogszabályon alapulhat, és a jótállásra kötelezett a felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. A törvény külön kiemeli, hogy a jótállás a vevőnek a törvényből eredő jogait, azaz a fent részletezett szavatossági jogokat nem érinti. – A törvény kimondja, hogy a jótállás az eladót, a jótállási kötelezettséget keletkeztető szerződésben, vagy jogszabályban, továbbá a szolgáltatásra vonatkozó reklámban foglalt feltételek szerint terheli. A reklám tehát a jótállás körében is lényegesen fontosabb jogi szerepet tölt majd be a jövőben, mint eddig. – Újdonságnak számít az is, hogy míg korábban a jótállási nyilatkozat tartalmát a jótállási rendelet szabályozta, most már törvényi szinten, azaz a Ptk. jótállásra vonatkozó rendelkezései határozzák meg a jótállási nyilatkozat kötelező tartalmi elemeit.

151/2003. (IX. 22.) korm. rendelet a kötelező jótállásról

A tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásra vonatkozó szabályokat a fenti új jogszabály 2003. november 22. napján beálló hatállyal módosította, egyben hatályon kívül helyezte a kötelező jótál-

lást eddig szabályozó 117/1991. sz. korm. rendeletet.

Általánosságban elmondható, hogy a jótállásra kötelezett – az eladó – kötelezettségei általánosan enyhültek, a kötelező jótállásra kötelezett termékek köre leszűkült, továbbá a jótállási idő egységesen 1 évre változott.

Az új jogszabály legfontosabb rendelkezéseit az alábbiakban foglaljuk össze:

– A legjelentősebb változás, hogy a kötelező jótállásra vonatkozó szabályokat mostantól csak a fogyasztói szerződésekre vonatkozóan kell alkalmazni, tehát a forgalmazó és a fogyasztó között létrejött ügyletekben. A jótállási kötelezettség a forgalmazót terheli a fogyasztóval szemben, így az importőrt, aki a terméket a forgalmazónak adja el, illetve azt a forgalmazót, aki a terméket nem a fogyasztónak adja el, nem.

– A jogszabály részletesen előírja a jótállási jegy kötelező tartalmát, és előírja, hogy a jótállási jegyet közzétehetően és egyértelműen, magyar nyelven kell megfogalmazni.

– Lényeges új szabály az is, hogy míg a korábbi szabályozás szerint a jótállási igény érvényesítéséhez szükség volt a jótállási jegy és a számla bemutatására is, most már elegendő csak a jótállási jegy bemutatása az igényérvényesítés esetén, számla bemutatása nem szükséges.

– Az ún. „háromnapos csere” intézményét a rendelet a fogyasztói szerződések körében megtartja: de némileg szűkíti az alkalmazásának körét. Az új szabályozás szerint, ha a fogyasztó a vásárlástól számított három munkanapon belül érvényesít hivatkozhat aránytalan többletköltségre, hanem köteles a fogyasztási cikket kicserélni, feltéve, hogy a meghibásodás a rendeltetészerű használatot akadályozza.

Lényeges, a jelen összefoglaló témakörét érintő szabály az új 49/2003. sz. (VII. 30.) GKM rendelet is, amely a szavatossági és jótállási igények intézésének részletes szabályait rögzíti, és amely hatályon kívül helyezi az e tárgyban korábban irányadó 4/1978. (III. 1.) BkM rendeletet.

Ivanics Lajos